SIAŬBIT THE SOWER

Vialika-Litoŭski (Biełaruski) dvumiesiačnik | The Great-Litvanian (Whiteruthenian) bimonthly

Authorized as Second Class Mail, Post Office Department, New York, U. S. A.

Časapis Katalicka-Hramadzki

1967, Listapad-Śniežań Nr. 60 (h. 9) November-December, 1967

Redakcyja "Siaŭbita" žadaje Svaim Čytačom Viasiołych Kalad i ščaślivaha Novaha 1968 *Hodu!*

Pakazałaś ź nieba jasnaść niabyvała
Hramada aniołaŭ pieśniu zaśpievała:
"Chvała Bohu na vyšynach,
Spakoj ludziam na nizinach.
Gloria, gloria, gloria in excelsis Deo!"

Pastuški na poli sa strachu pamleli,
Jak na heny cudy u poŭnačy hladzieli;
Tady Anieł im źjaviŭsia,
Skazaŭ: "Boh vam naradziŭsia".
Gloria, gloria, gloria in excelsis Deo!"

Čym jość dla nas Božaje Narodžańnie?

"Pasiarod nočnaj cišy hołas razychodzicca".

Takija pieśni, poŭnyja radaści i viasiella, raźlehajucca u način na pasterkach uva usich, zachodniaha abradu, śviatyniach. Tady, kali usia pryroda była pahružana u zimovym śnie, pryjšoŭ na śviet Jezus Chrystus, a ubohije pastuški paśpiašylisia da Jaho, kab addać pakłon nova narodžanamu Zbaŭcy: "Pastuški prybyvajcie, Jamu udziačna pryhryvajcie jak našamu Panu".

Što hod abchodzim uračystuju pamiatku naradžeńnia Jezusa Chrystusa. Da hetaha dnia imčalisia sercy patryjarchaŭ, čakaŭ uvieś ludzki śviet. Chaj radujucca vašyje sercy u siońniašnim dni! Stańma myślami pry ubohim žołabie, ź jakoha Božaje Dzicianio vyciahivaješ ručki da nas i kličeć: "Pryjdzicie da mianie usie, katoryje abciažany, a ja vam pamahu".

Ady treba radavacca i dziakavać Jezusu za usio, što dla nas ździeiŭ! A jakije dabradziejańni akazaŭ nam Zbaŭca? Nad hetym siońnia zastanovimsia.

Praz svajo narodžańnie Pan Jezus daŭ dokaz svajej vialikaj da nas miłaści.

Kab hetu miłaść Jezusa da nas lapiej zrazumieć, treba prypomnić sabie, jak smutna vyhladała na śviecie prad Jaho narodžańniem.

Ujaŭlim sabie čałavieka, katory niejdzie znajšoŭsia na puščy, u hustym lesie, a voś nadyjšła ciomnaja noč. Jon nia viedaje kudy pakiravacca, bo nia vidać nijakaj ściežki. U tuju chvilinu pačuŭ klikańnie: "Tut daroha! Siudy da mianie!" Jakoje vialikaje dabradziejańnie byłob dla taho zabłudžanaho čałavieka. — U padobnaj situacyi znachodziŭsia uvieś ludzki śviet prad pryjściem Zbaviciela. Aprača judejskaha narodu, tady ludzi u cieniach śmierci — nie znali praŭdzivaha Boha — nia viedali našto žyvuć na śviecie, nia viedali, što ich čakaje paśla śmierci, nie znali praŭdzivaha Boha. Dziela taho čcili, jak božkaŭ, raściny, źviarynu, kamieńni. Malilisia da sonca, miesiaca i zorkaŭ. Addavalisia zmysłovamu žyćciu. Ujaŭlali sabie, što addajučysia zmysłovamu žyćciu, addajuć najmilšuju božkam češć. Nia mieli paniaćcia ab hodnaści dziavočaskaha žyćcia. Voś jak była upaŭšaja ludzkaja duša, hety vobraz Božy. Pahanie nia mieli nijakaha paniaćcia ab śviataści. Strašny byŭ los žančynaŭ u henym času. Byli jany snadziami u rukach mužoŭ. Što mužčynam padabałasia, mahli ź imi rabić. Navat u judejskim paniaćci jany uvažalisia za nižšyje istoty i nie uvažałasia, što jany majuć takija samyja dušy, jak mužčyny. Taksama bać-

ki mahli pastupać iz dzieciami, što chacieli. A jakajaž ciažkaja dola niavolnikam, rabotnikam? Pastupaŭ iź imi, jak iz skacinaj ułaśnik. Ničoha ady dziŭnaha, što nia tolki praśledyvanyje, ale i idealnyja ažydali źmieny i čakali na pryjście Mesyjaša. Spadziavalisia, što Jon znojdzie darohu da praŭdzivaha Boha, da ščaśliviejčych časoŭ. Hetuju tužaść za Zbavicielem, adlustroŭvaje prarok Izaja, katory, hledziačy na nieba, kaža: “Spuścicie niabiosy ź vierchu rasu, a vobłaki nichaj spuściać z daždžom spraviadlivaha”.

Uparu takoha žudasnaha stanovišča prychodzić na ziamlu Pan Jezus — prychodzić ratavać narod, kab jon nia vyhinuŭ. Prychodzić da ludziej, jak dzicianio, lažyć u žołabie i płačeć, jak inšyje dzieci. — Pan Jezus płačeć ź litaści nad našaj niadolaj. Časta ludzi płačuć nad svaimi hrachami. Pan Jezus płačeć nad hrachami usiaho śvietu, usiaho ludzkoha rodu. Bol pranikaje serca kažnaha praŭdzivaha chryścijanina, kali sabie ujaŭlić płačučaha Zbaviciela. Stul paznaj, jak vialikaje musiła być zło, u jakoje papaŭ ludzki rod, što tolki Pan Jezus, Jahonyje muki i śmierć patrapili acharanić čałavieka ad viečnaha zahubleńnia. Ciž heta nia horniaja viaršyna miłaści, jakuju nam akazaŭ Zbaviciel!

Taja miłaść Zbaviciela da nas ludziej jašče bolšaj nam akažycca, kali voźmiem pad uvahu, u jakoj Jon ubohaści i panižeńni pryjšoŭ na śviet. “Jak uboha narodžany, płačeć u stajni pałožany, ady Jaho siońnia uciašajmy”.

Jezus, katoramu uvieś śviet jość da pasłuhaŭ, ciarpić choład užo pry narodžańni. Nia miahkaje pasłańnie, ani kaštoŭnyje ubiory Jaho akružajuć, ale tolki ubohije połački. O čałaviečaje serca, katoraje z takoj haračkaj žadaješ usialakich vyhadaŭ dla svajho cieła, jakža pavinna zastydzicca, kali u duchu uzhlanieš na tvajho Zbaviciela, ležačaha u žołabie. Čamu — mohby nie adzin zapytacca — prychodzić Pan Jezus na śviet, jak biazdarnaje dzicianio? Čamu nie jak darosły, bahaty čałaviek? Prychodzić jak dzicianio na śviet, kab nas svajej dziciačaj biazvinnaściaj pryciahnuć da siabie. Viedama, usim, što da vysoka pastaŭlenych panoŭ, kažny zbližajecca u niejkim strachu, ź niaśmiełaściaj — inakš da prostaha, biazvinnaha dziciaci. Jaho hracyja, prastata i biazvinnaść serca, niejkije dziŭnyje i čaroŭnyje abajańni na kažnaha z nas robiać. Dyk i anioły, kali pryniešli pastuškom navinu ab narodžańni Pana Jezusa, tak da ich adazvalisia: “Znojdzicie dzicianiotka, abvitaje u połački”. A pastuški, što na heta? Ustajuć, iduć, kab uvidzieć dzicianio i Jamu addać češć. Kalib pačuli, što Pan Jezus naradziŭsia, jak možny karol, zasiadaje na pasadzie i pyšna akružany, chto viedaje, ci paślib pryvitać nova narodžanaha.

Niavyskazanaj miłaściaj i udziačnaściaj pałaŭ šv. Hieronim. Jak pamieškańnie vybraŭ sabie

piačoru kala žołaba Zbaviciela. U tej piačory pražyŭ 38 hadoŭ. Tam časta u duchu pravodziŭ miłuju razmovu ź dzicianiotkam Jezus. "Kolki razoŭ pahladaŭ na miejsca, — kaža śviaty, — hdzie moj Zbaviciel naradziŭsia, tolki razoŭ ź Im vioŭ razmovu: "Ach, Panie Jezu! Kažu da Jaho, jak-ža Tabie ciažka lažać u žołabie dziela majho adkupleńnia. Čym-ža Tabie adpłacić? I zdavałasia mnie časta, jakby dzicianiotka Jezus adkazyvało: "Ja žadaju tolki taho, kab mnie byŭ udziačny i vierna mnie słužyŭ".

Pav. B.K.

A. IOAN TARASEVIČ

NA KALADY

Voś znoŭ Kalady na dvare! Heta znača, što Dziciatka Božaja znoŭ naradžajecca dla na! Z hodu u hod paŭtarajecca heta Vialikaja Śviata Chryścijanskaja! Carkva Chrystova, Sam Chrystos praz Jaje, svaju Carkvu, žadaječ, kab my z hłybokaj vieraju, z mahučaj nadziejaju, z haračaj luboŭju chryścijanskaj, tak, kab my hetak asablivym čynam viartalisia nazad da Jaślaŭ Viflijemskich,dzie hetak daŭno naradziŭsia Spas ludzkaści, i tamaka Jamu pakłanilisia, jak Tvarcu nieba i ziamli i jak Božamu Zbavicielu suśvietu dy kožnaho iz nas asabista, bo my usie naležym da adnej vialikaj ludzkaj siamji i Chrystos nikoha, ani adnej asoby, nie vyklučyŭ ź jaje, iz hetaj siamji. Mnohija stalećci, adlehłaść času, tut ničoha nie aznačajuć. Chryścijanskaja Viera, Nadzieja, Luboŭ uznosiacca pa-nad čas, panad adlehłaść času, i prabyvajuć u viečnaćci, dzie usio prad vačyma, jak na dałoni, staić i nie źnikaje, i žyvie u Spradviečnym Bohu žyćciom mahutnym, žyćciom śviatym, udzielničajučy u žyćci Praśviatoje Trojcy. Voś hetak i spałučajuć nas Kalady ź Jaślami Viflijemskimi, ź Dziciatkam Isusam u ich, i duchoŭna nas pieraradžajuć, ulivajuć u našy dušy, u našy sercy, u našy istoty novaje duchovaje žyćcio.

Asabliva ciapier, u časy pastanovaŭ Druhoha Vatykanskaho Saboru, treba nam duchoŭna adradzicca, kab stacca silnymi, mahučymi adzinkami i całaj hramadoj, dla vialikaj i śviatoj pracy, jakuju Śviaty Sabor hety raspačaŭ dziela chryścijanskaho adradžeńnia. Zajšli byli my usie chryścijanie u niejki tupik i Sabor znajšoŭ vychad: Nie siadzi na śviatoj hare, spazirajučy, jak hinuć na vieki viečnyja masy ludziej u hrešnych i biazbožnych nizinach! Zychodź u ich niziny, niasi zbaŭleńnie, jak Sam Chrystos heta čyniŭ, jak śviaty vialiki Apostoł Pavieł heta rabiŭ! Niasi im usim Chrysta sa usimi Jahonymi Navukami, žyćciom i Tajnami! Nie pahardžaj nikim, nat' miej sutyčnaść i viadzi razmovu z ateistami dy ź ludźmi roznych rasaŭ, žyvi i pracuj z "čornymi" jak braćmi i siostrami, za jakich Chrystos pamior taksama

jak i za ciabie rasu “bieleńkuju”, ale z dušoj “ačarnieńkaj”, kali ty “čornych” ludziej nienavidziš i pahardžaješ imi z “vysot” tvajej biełaj rasy, a mo’ pabielenaj tak, jak tyja hroby, jakimi nazvaŭ Chrystos hordych, nikoha niacierpiačych, farysiejaŭ. Im i my, biełarusy, kataliki i pravasłaŭnyja (dziakavać Bohu, źbližeńnie, u vyniku Śviatoha, Słaŭnaha Saboru, pamaleńku idzieć, nadychodzić pamiž Zachodniaj Ekklezijaj i Uschodniaj Carkvoj) pavinny uvajści sa ščyrym sercam, z atkrytaj dušoj u hetu novuju i vialikuju eru chryścijastva! My usie pavinny pradaŭžać i raźvivać pracu, śviatuju, vialikuju pracu, raspačatuju Vialikim, Śviatym Druhim Saboram Vatykanskim i adnačasna słavić Boha i ščyra dziakavać Jamu za toje, što pasłaŭ chryścijanstvu dy całamu śvietu vialikaho i śviatoha Papu Ioana XXIII. I u hetaj vialikaj i śviatoj pracy chryścijanskaj nam addanaści, viernaści, ščyraści, śviataści, pastajanstva i niaźmiennaści. I hetyja vialikija i śviatyja cnoty chryścjanskija buduć nas azdablać, kali my voś ciapier u Kaladnyja Śviaty ščyra adrodzimsia, duchoŭna adnovimsia, praz Jaśli Viflijemskija u Dziciaci Isusu... i tolki u Im, praz Jaho i dziela Jaho... kab Jon Sam usiudy i zaŭsiody vaładaŭ dy panavaŭ, jak Spas suśvietu, a najpierš u dušach našych. Tolki hetak moža być dobra ludziam žyć na śviecie, inakš biada i hora usim biez kanca, što dobra vidać u sučasnym biazbožnym i kroŭju ludzkoju zalitym śviecie.

Chto z nas budzie havaryć, što jon byccam nia choča być dobrym całaviekam, nośbitam praŭdy, spraviadlivaści, ubranym i upryhožanym u cnoty chryścijanskija? Badaj što nichto. Kažny całaviek choča być i dobrym, i spraviadlivym i lubiačym praŭdu i usio toje, što jośċ pieknym i śviatym i darahim! Heta taki zakon, na jakim Boh stvaryŭ całavieka! Ale praciŭnik Božy čort-satana — kryjecca u kažnym iz nas, dy, časta-husta, my sami hetakimi praciŭnikami praz naša hultajstva, praz našu niadbajnaść, praz brak duchoŭnaj enerhii dy mnohija druhija niedachopy i zahany u našym duchoŭnym žyćci... Treba nam schamianucca i paŭstać ada snu i uziacca za pracu ščyra i jaje užo nie kidać nikoli. I heta my dakanajem, kali, pry pomačy Chrysta Spasa, budziem staracca duchoŭna adradziccа u praciahu vialikich Śviataŭ Kaladnych.

VIFLIJEMSKAJA ZARA

Chrystos, Syn Božy, z-za lubovi k nam
I Synam całaviečym staŭsia
Ŭ pračystym ułońni Dzievy Maryi
I nam ŭ žyćci Svaim addaŭsia —
Złučyŭsia z nami hetak ščylna Jon,
Što ŭžo na vieki astajecca
U ludzkoj pryrodzie śvietu na pakłon,
Choć kvołym časta Jon zdajecca,

Pahardy byccam hodnym ad
ludziej...
I hetak pastupali ludzi
U historyi svaich lichich padziej—
Jamu łamali kości, hrudzi,

Dy ukryžavali by razbojnika...
Ciapier taksama hetak čyniać,
Kali Carkvu dy carkoŭnika
Prašledujuć dy nienavidziać,

Bo-ž, jak Apostał Pavieł kaža sam,
Carkva — heta Mistyčna Cieła
Chrystova, bo niabačnym čynam
Sam
Jošć Jon u Joj by duša u ciele.

My-ž sami jošć člany śviatoj
Carkvy,
Dalej nam kaža słaŭny Pavieł...
Dyk ty kamieńni nie kidaj tudy,
Bo budzieš jak toj samy Šaviel,

Jaki prašledavaŭ Chrysta Carkvu,
Pakul Chrystos Sam spyniŭ jad
Nienaviści jaho, kali k jamu
U darozie u Damask daŭ zahad:

Ty Šaviel, ucichamirsia, pierastań
Prašledavać Mianie, bo viedaj,
Što u Carkvie nie byccam Maja
zdań,
A Sam žyvu Ja ŭ Joj Istotaj

Majoju usioj, jak Bohačałaviek...
Chto na Carkvu pajdzie prašledam,
Karany ciažka budzie jon naviek,
Bo jon piarečyć Maim metam

U spasieńni ludzkaści usiej praz
Kryž,
Majmu Uvaskrasieńiu z hroba
I praz Jaho žyvomu mknieńniu
uvyś
Ludziej ad śmierci až da Nieba.

Prašleduješ ty chryścijan Maich:
Maju Carkvu śviatuju hetak
Źniščaješ ty biazbožna u kažnym
ź ich...
Dzie-ž tut na ščaście tvoj zadatak?

Čytajem u Dziejańniach Apostałaŭ
Historyju usich ab Šaŭle,
Jak pieršych chryścijanaŭ
prašledavaŭ,
Pakul nie naradziŭsia u Paŭle

Cudoŭnym čynam užo Apostał tych,
Što šče siadzieli u hrešnaj ciemry
Pahanskich idałaŭ i zvali ich
Svaimi božyščami u viery,

Što ŭsie jany mahutny: pamahać
U biadzie, niaščaści ludziam mohuć,
Chacia i jasna tut było vidać,
Što čerci fałšam praz ich dušyć...

Addaŭsia Pavieł pracy dla Chrysta
Siarod žydoŭ dy hordych hrekaŭ—
I zaśviaciła hetym tut źviazda:
Dla tych-ža bolš paŭstała ciemraŭ...

Narod vybrany, słaŭny Izrail,
Nie zachacieŭ pryniać užo Paŭła,
Choć jon k im šoŭ, by anhieł
Michaił:
Zabycca nie mahli u im Šaŭła.

* * * *

Iz hoda u hod u kaladnu ciomnu
noč
Zara dy Viflijehska śviecić
Nam jasna... honić ciemru usiaku
preč...
Prychod Chrysta dla nas tak
miecić!

Taho, katory cełу śviet stvaryŭ
I čałavieka jak karonu
Jaho, bo čałavieka abdaryŭ
Pa Božamu Svajmu Zakonu,

Šmathrannymi tut atrybutami,
Jakich šče nie było na śviecie:
Jon abdaryŭ jaho užo siłami,
Što rozumam uściaž zaviecca,

Dla dasiahnieńnia praŭdy dy
śviatła...
Dy volaju hetak mahutnaj,
Kab usie imknuliś da svajho
Tvarca
Dušoju, sercam, usiej istotaj.

Dy u śviecie nadpryrodnym Boh
stvaryŭ
Naš lud — Adama, Jevu, dy usich
nas...
Kali-b paradak toj naviek tryvaŭ,
Dy płod prynosiŭ, jak toj kołas

Pšanicy uradžajnaj, što raście,
Krasuje, umałot prynosić,
Dy ščaście ludziam biednym šmat
niasie...
I chleba užo nichto nie prosić...

Dy-ž heta simvał tolki praŭdy tej,
Jakuju by žała siarod narodaŭ,
Kali-b nie pieršych strašny hrech
ludziej,
Da piekła nie adkryŭ varotaŭ...

Boh miłaserny nie pakinuŭ nas
U hetakim strašennym stanie —
Zbaŭleńnie Syn Jahony nam
prynios,
Chacia i naradziŭsia u stajnie

U čałaviectvie našym i Svaim,
Tamu i hordy ludzi śvietu
Jaho nie lubiać, pahardžajuć Im:
Jon nie traplaje ŭ ichniu metu!

Nam jarka śviecić užo usim **Zara**
Dy Viflijemska siarod nočy...
Pajdziom my hramadoju da
Chrysta:
Adčynić Jon nam k Praŭdzie **vočy!**

K Vialikim Božym Tajnam u
Carkvie,
Jakija užo uva Łońnie Dzievy
Pačatki ź Nieba uziali svaje,
Dy Novyja z Hary Hałhofy,

Bo-ž tam zbaŭleńnie ŭsich ludziej
Chrystos
Zdabyŭ praz śmierć Svaju
śviatuju —
Ułažyŭ žyćcio, paradak u chaos,
U jakim znajšoŭ dušu ludzkuju.

I Toj, katorym pahardžali ŭsie
Vialikija ziamli... praśledy,
Abłavy by na źviara usiak svaje
Čynili, uraz byli pabity!

Chacia i raspiali jany Jaho,
Zvyciažny Jahonym Uskrosam
Na zaŭsiahdy: tryumfu užo svajho
Nad Im nichto nie voźmie
kryžam

Toj samy Kryž havora nam ab
tym,
Što cieraz kryž, ciažkija muki,
Uva Chryście stanovicca śviatym
Toj, chto śviatych usie znaje štuki:

Žyvie, ciarpić, niasie ciažarny
kryž
Dziela Chrysta, k Jamu ź lubovi;
Dyk usio žyćcio jaho prachodzić
zvyš
Taho, što jość nie z Božaj Voli.

Śviataja Viflijemskaja ty Zara,
Śviaci nam siońnia dy i zaŭtra,
Śviaci nam zaŭsiody, bo užo para,
Kab my šli za Chrystom UPARTA,

Kab nas nijaka siła ad Jaho
Nie adłučyła na viek viekaŭ,
Kab z nas, narodu biełaruskaho,
Nie staŭsia rod hniłych kalekaŭ...

U śviecie dziejańniaŭ žyćcia svajho
U jakim zahraznuć lohka možam—
Biaz łaski-hruntu nadpryrodnaho
Płastom prad satanoj my lažam...

O Viflijemskaja Zara-Źviazda,
Śviaci nam jasna siarod ciemraŭ:
My byccam ptachi nočču biez
hniazda...
Nie bačym my hranic, razmieraŭ...

I voś, voś u biazdońnia palacieć
Kulom my ŭraz na vieki možam,
A kab spaścisia treba zachacieć
Iści advie:nym Božym šlacham,

Jaki Chrystos Sam prałažyŭ dla
nas
Svaim žyćciom, Svajej Navukaj,
Ahniom lubvi, što i na kryžy nie
zhas,
Svajoj da śviataści panukaj...

Dy Tajnami vialikimi u Carkvie,
Jaho śviatym Mistyčnym Ciele,
Dzie kažny, chto choć krychu šče
žyvie,
Znajdzie, jak Šaviel, k Praŭdzie
pole

Jamu i adradzicca tre zusim
Dy stacca, jak vialiki Pavieł,
Uraz čałaviekam usioj dušoj
druhim,
By toj śviaty iz Nieba anhieł,

Kab carstva Boža na ziamli tvaryć
Dy pradusim u svajoj istocie,
Inakš nie varta nam i havaryć,
Što budzie Duch Śviaty u rabocie

Dy u našaj dziela Carstva na
ziamli
Dy Božaho stul vaładarstva...
O Zorka Viflijemska, Ty źviarni
Svajo śviatło na naša "bractva"...

Dzie tolki biełarusaŭ hramada...
Bo-ž ad Chrysta my šmat adstali...
Jakaja-ž ludu u cerkvi čarada
U niadzielku zblizka ci iz dali?

Zara śviataja Viflijemskaja,
Śviaci, śviaci nam u ciemry hetaj!
Viadzi nas da Chrysta! Niachaj
Tvaja
Moc-Siła łučyć nas iz metaj,

Jakoj jość Sam Chrystos, Spas
našych dušaŭ!
Viadzi nas u Carkvu u niadzielku!
Niachaj nichto nie kaža: Nie duž,
Zamučan ja! Boh daść nam siłku!

Bo-ž u Bohu my žyviom,
varušymsia,
Isnujem, dy, jak kažuć, Jahony
My rod! Dyj nie ucichamirymsia!
Pakul my cnotaj nie chryščony!

Śviataja Viflijemskaja Zara,
Śviatłom Tvaim śviaci nam
siońnia!
Zvaruš ad nieprabudnaho užo sna
Ludziej da śviataści šyreńnia,

Dy nie takoj, što kaža: Boža moj,
I bolš ničoha sam nia robić...
A sapraŭdy da śviataści takoj,
Što dobryja uściaž spravy tvoryć!

A. Ioan Tarasevič

NOVY HOD

Pryšoŭ Chrystos žyćcio nam
adnavić
Praz siłu žyvatvorčych łaskaŭ,
Jakimi Jon hatoŭ nas usich daryć,
Kali my volny ad prastupkaŭ.

Tamu Hod Novy sustrakajučy,

Ad usich hrachoŭ-prastupkaŭ
treba
Ačyšcicca, hrachi ukłučajučy
Nat' tyja, što nia spyniać Nieba.

Ź vialikich dy małych usich
hrachoŭ
Vyspaviadacca treba ščyra
Prad Boham dy ludźmi... Mo' šmat
hadoŭ
Žyli my hetak biez razbora!

Duša praziabła, akaleła ŭsia
Biez sonca łaski-błahadaci
I bolš nia čuj poryvaŭ žyćcia
K vysotam Božaho dziciaci.

Takoje pałažeńnie u dušy
Niaščasnaje dy drennaje vielmi
Bo u hetakaj siarod hrachoŭ hłušy
Raźniaty sieci śmierci-šelmy.

Asoba tut ludzkaja nie adna:
A šmat druhich asobaŭ ź joju
U chacie, na dvare... i dzie jana
Nia jość, ludziej biare z saboju...

Nat na pustyniu, dzie ludziej
niama,
Tamu što usie my pa pryrodzie
Adzin rod... Dyk asoba choć adna,
Šmat u joj ludziej u kožnaj
pryhodzie!

Jak pradstaŭnik usich ludziej
Piatruk,
Ci inšy chto cvaim pastupkam
Dy usiej dušoj pryrodna, biaz
prynuk,
Za ich adkazny, by malunkam!

Ci dobry jon, ci zły, a maje upłyŭ
Vialiki tak, ci hetak na usich,
Ź jakimi nat nikoli jon nia byŭ —
Taki Zakon dla sił hramadzkich!

Ačyšcim dušy, sercy našyja
Praz Vieru dy luboŭ haraču...
Kali u Hod Novy dumki važnyja
Prad nami hetu mknuć zadaču!

Astacca tam, dzie letaś my byli...
Siarod usiakaho mo chłamu...
Kali my bolš hnili, čym-sia žyli...
Ci-ž heta hodna serca-chramu?

Da novaha žyćcia uva Chryście,
Z Chrystom dy dla chrysta usiudy:
U chacie, na dvare dy u fabrycy,
Biez fałšu usiakaho, spahudy!

I dalš natchnieńnie ščyra skaža
nam:
Pakiń staryja usie navuki!
Pajdzi ty śledam ćviordym za
Chrystom!
Minaj usie tut zakavyki!

Idzi ty prosta za Chrystom uściaž,
Bo-ž Jon Žyćcio, Daroha, Praŭda!
Choć ciažka budzie iści tabie pad
ściah
Jahony, ale u tym nia kryŭda!

Bo dašć tabie Chrystos šmat siłaŭ,
łask
K tamu, kab byŭ Jamu ty Vierny
Siarod žyćcia lichich, zvadlivych
mask...
Ukryvajučych los tvoj ciažarny!

Dašć siłu-moc tabie być vołatam
Praz čyny u śviecie chryścijanskim
I budzieš kuć, by ščasnym mołatam,
Ščaślivy los na śviecie hetym...

Dy na zaruku k ščaściu viečnamu
Tam, dzie nia budzie užo ni płaču
Ni horkich narakańnia śloz tamu,
Chto tut ciarpieŭ z Chrystom u
dzień i nočču!

Razvaž ty dobra heta usio dy idzi,
Z prychodam Hoda Novaha k nam,

Idzi... i dušu-serca razbudzi
Praz spoviedź dy Śviatym
Pryčaściem!

Ty hetak adnavi žyćcio svajo
I śvieť, u jakim žyvieš, pracuješ,
Adnovicca, bo praz žyćcio tvajo
K Chrystu jaho ty uraz paciahnieš!

* * *

* * *

PADAROŽŽA PAPY DA BIZANCYI

Heta žest ekumeničnaha prymireńnia.

Spatkańnie
Papy PAULUSA VI z Patryjarcham ATHENAGORASAM I-m
Turki vietliva spatkali, ale biaz entuzyjazmu.

Papa *Paulus VI* adbyŭ piatuju z paradku, a druhuju u hetym hodzie, padarožžu za hranicu — u Turcyju. Tureckaja uława, na čale z prezydentam Cedet Sunay, pryhatavała Jamu vietlivaje, ale dalokaje da entuzyjazmu pryniaćcie. Na lotniščy pad Stambułam razviavali flahi Vatykanu i Tureččyny, zahučeła załpa 21 pryvitalnych harmatnich vystrałaŭ i vajskovaja arkiestra adyhrała vatykanski i turecki himny. Pry 90 stupieniavaj haraččy, Papa vyhałaslŭ karotkuju pramovu, u jakoj zapeŭnivaŭ tureckich dygnitaroŭ ab "pryjaźni i pašanie" Katalickaj Ekklezii da tureckaha narodu. Kala 200-tu, zybranych na tarasie lotnišča, asobaŭ pryhatavali jamu karotkuju avacyju.

Na tureckuju strymanaść padziejničała toje, što Turcyja u 99-ci pracentach mahometanskaja dy fakt, što Papa Paulus VI-ty pryjechaŭ na razhavory z Patryjarcham Athenagorasam, katory— z uvahi na stanovišča Pravasłaŭnaj Ekklezii i Grecyi u sprečcy Cypru — zaličajecca u Tureččynie za voraha pieršaha Numeru.

* * *

PAŚLA TYSIAČY DVUSTU HADOCH

Vizyta Papy, u daŭniejšaj stalicy Bizancyi, była pieršaj ad 1,200 hadoŭ. Pierad apošnim Papam, katory byŭ u Konstantynopali, byŭ Papa Konstantin u 711 hodzie. Papa *Paulus VI-ty* vyskazaŭ gest ekumeničnaha prymireńnia, paśla 9-ci stahodździaŭ padziełu, katory nastupiŭ z pryčyny Baŭharyi i sprečcy ab Prymacie Papaŭ.

Piarviej — u 1964 hodzie — Papa Paulus VI-ty spatkaŭsia z Patryjarcham Athenagorasam u Jerozolimie, dzie na Hary Aliŭkavaj vymianili ź Im "pacałunak supakoju". Ad 1964 hodu dalejšy pastup na darozie da adzinstva pieraškadžało stanovišča tureckaha uradu, katory nie davaŭ Patryjarchu pašpartu na pajezdku u Vatykan. Dziela čaho "jak hara nie chacieła pryjści da Mahameta, dyk Mahomet pryjšoŭ da hary"—heta vyskazaŭ adzin iz vatykanskich sa-

noŭnikaŭ.

Pavodla vatykanskaha infarmavańnia, Papa Paulus VI-ty i Patryjarch Athenagoras padojmuć "kankretnuju akcyju" u napramku abjednańnia Ekklezijaŭ. Mabyć, u pieršym piaryjadzie dojdzie da vymieny stałych reprezentacyjaŭ, abo da utvareńnia supolnaj kamisii, dziela padniaćcia dalokasiažnych studyjaŭ nad tymi prablemami, katoryja jašče dzielać abiedźvie Ekklezii.

PLANY PATRYJARCHA ATHENAGORASA

Patryjarch Athenagoras jość naminalnym kiraŭnikom Pravasłaŭnaj Ekklezii. Faktyčna vykonvaje uładu tolki nad kala 90,000 viernikaŭ, pieravažna grekaŭ, pražyvajučych u Turcyi. Bolšaść pravasłaŭnych Ekklezijaŭ jość niezaležnymi ad Patryjarcha (aŭtokefalnyja). Dyk, kab dajšło da niejkaha źjadnańnia Pravasłaŭja z Katalicyzmam, treba ich zhody. Dziela toj mety Patryjarch Athenagoras namieryvajecca adviedać inšych Patryjarchaŭ, a paśla pajechać u Vatykan da dalejšych pierahavoraŭ. Niezaležna ad hetaha žadaje sklikać usiośvietny zjezd Pravasłaŭnych Ekklezijalnych Kiraŭnikoŭ, katory maje adbycca u VIENE. Ab usich hetych prajektach havaryŭ Patryjarch Athenagoras Papie Paulusu VI-mu u Konstantynopali. Abhavaryvany byŭ prajekt na pryšłaść miejsca religijnaha kultu u Jerozolimie. Viadučy adnastaronnyja razmovy u hetaj spravie z Izraelem, Vatykan padvierhnuŭsia na zakidy iz inšych religijaŭ, što chočyć zmanapalizavać Jerozolimu.

U praciahu svajej dvudniovaj vizyty u Turcyi, Papa adpraviŭsia u pielhrymku da daŭnych chryścijanskich śviatyniaŭ u Efezie. Pavodle pohladu teologaŭ, skanańnie i U nieba uziaćcie Najśviaciejšaj Dzievicy Maryi, adbyłosia u Efezie. Na ruinach vialikapyšnaj kaliś katedry efeskaj, Papa Paulus adsłužyŭ śviatuju Imšu.

PAPA PAULUS VI UVODZIE RADYKALNYJA ŹMIENY
U VATYKANSKAJ KURYI.

Kuryjalnyja pasady nia buduć pažyćciovyja.

Papa Paulus VI ahałasiŭ źmieny u dahetačasnaj administracyjnaj struktury Kuryi Vatykanskaj. Uvodzić novaje prava u duchu patreby ciapierašniaha stahodździa.

Premjer i Ministar. — Uvodzić źmieny u arhanizacyi, jakaja isnavała praz 1,600 hadoŭ. Nadaje administracyi Ekklezii novyja administracyjnyja formy Ekklezii, padobnyja da dzieržaŭnych formaŭ, jak "Premjer, Ministar finansaŭ". Sakratar Stanu atrymaŭ dadatkavy nazoŭ "Papskii Sakratar" i dadatkavaje pravomoctva u abjomie unutranych i vonkavych spravach. Praz heta stajecca jak-by "Premjeram".

Utvorana novaja ustanova "Prefektura dziela Haspadarskich spra-

vaŭ". Heta jošć padobna da ministerstva finansaŭ. Padaje pad adnu administracyju majomasnyja i finansavyja spravy.

Da hetaha času uradavaja vatykanskaja mova była vyklučna łacinskaja u roznych karespandencyjach. Novy dekret pastanaŭlaje užyvać i inšych šyrej znanych movaŭ.

Terminy Uradavańniaŭ. — Da hetaha času Vatykanskija Sanoŭniki byli dažyćciovyja. Novaje prava ahraničyvaje terminy uradavańnia vysokich Sanoŭnikaŭ Kuryi Vatykanskaj da 5-ci hadoŭ. Paśla vybaru novaha Papu, sanoŭniki majuć paddavacca u dymisyju, kab novy Papa moh dabrać adpaviednych jamu supracoŭnikaŭ.

Apračа hetaha, jak aśviedčyŭ Prałat Giovanni Pinna, sakratar kamisii, katory apracovyvaŭ reformavyja źmieny, što tolki zdolnašci i karyšci pry uradach, a nie staršynstva buduć vyrašać ab avansach na kuryjalnyje stanoviščy. Pry takim pravie Papy buduć mahčy staršych pieravadzić na pensyju.

Dekret Papy Paulusa VI azahałoŭleny "Regimini Ecclesiea Universae" (Urad Suśvietnaj Ekklezii). Heta prava ažyćciovicca 1-ha Studzienia 1968 hodzie. Uvodzicca heta prava dziela taho, što dasiulešniaje prava było mocna krytykavanaja na II Vatykanskih Sabory. Kazali: "Administracyja zanadta staramodnaja i nie nadajecca na siahoniašnije časy". Układała specyjalnaja kamisyja, pry šmatlikich zybrańniach praz 4 hady.

Peŭna novaje prava nia budzie padabacca kanservatystym, ale zadavolić liberalnaje kryło Ekklezii. Jano krytykavało kanservatystych Italjanaŭ Vatykanskaj Kuryi i padčorkivało, što jany jošć povadam utamleńniaŭ pry madenizacyi Ekklezii.

ROMA — PAPRAVIŬSIA UZROK NA AŬDYJENCYI U PAPY

Aŭdyjencyja u *Castel Gandolfo* adbyłasia paśla pavarotu Papy z Tureččyny. Pamiž šmatlikich ludziej, była adna zusim ślapaja, 45 hadovaja Brazylijanka Sp. Lelia Velini Achon. Jana za svaje hrošy vybudavała špital dla ślapych.

Kali Papa udzialaŭ dobra słavienstva i uzłažyŭ na jaje ruki, jana kryknuła: "Vidžu!" Papa vyhladaŭ zakłapotany, a akružajučyja načali paŭtarać: "Cud! Cud!" Romanski štodzieńnik "Il Messagero" padrobna apisaŭ ab hetym zdareńni. Vatykanskaja presa padała, što u hetym vypadku nia moža być movy ab cudzie. Mahčyma była naturalnaja padnieta. Kab zaličyć da cudoŭnaha vylečeńnia, treba, kab zusim vylečana była i to nastała.

Miesny lekar u Castel Gandolfo, paśla aŭdyjencyi, zbadaŭ i ścvierdziŭ, što ciapier maje častkavuju uładu vidžeńna, razpaznaje bolšyje pradmiety, ale nie patraplaje adroźnivać paasobnych palcaŭ na rukach.

* * * *

Il Vaticano. — J. Śv. Papa Paulus VI naznačyŭ 3-ch kardyna-

łaŭ na kiraŭnikoŭ Episkapskaha Synodu. Kardynała Felicija, staršyniu papskaj revizyjnaj kamisii kananičnaha prava, Kardynała Vialeta z Francyi i Kardynała Convaya z paŭnočnaj Irlandyi.

Synod raspačaŭsia 29 vieraśnia i maje zakončycca 24 kastryčnika, kali nia treba budzie pradoŭžyć. Hety Synod maje abmierkavać prablemy miešanych suženstvaŭ miž pravasłaŭnymi i katolikami, pieramieny liturgii, siminaryjnyje duchoŭnyja spravy i reviziju kananičnaha prava.

* * * *

BOH I SAVIECKIJA ŽANČYNY

U Savietach vialikaja tajnica ab vajskovych rečach, a jašče bolšaja ab religijnych spravach. Redkaściaj stałasia. Studenty u Kazani praviali ankietu pamiž 4,710-mia asobami i padali biaz kamentataraŭ u časopisi "Navuka i Religija". Ankieta śćvierdziła, što 21% ludziej religijna praktykujučyja. Miž imi bolšaść ahraničanaj aśviety. Žančynaŭ vieručych i praktykujučyh 81%.

"Komsomolskaja Pravda" apublikavała list adnej žančyny. Žančyna baraniła svajej chryścijanskaj viery; utrymlivała, što niemaralnaść, jakaja mocna pašyryłasia miž saviečkaj moładziaj, jość vynikam ateistyčnaha vychavańnia. "Vyhnali Chrystusa iz našych damoŭ, vučyliščaŭ, dyk źniknuła i maralnaść uraz iź Im". Što bolej, aŭtarka listu, baraniła svajej viery, jak adzinaha žyrała paciechi u žyćci. "Biez Chrystusa — pisała — niama niaśmiarotnaści".

Takije zdareńni redka pakazyvajucca u saviečkaj presie. Nie padabałasia vajaŭnikom ateizmu dy uradaŭcam. Paśla 2-ch dzion vystupili abarońniki ateizmu. V. Kokašynski baraniŭ ateizmu. Zvyčajna, takije ateisty, nie škadavali usialakich sarkazmaŭ, ale jon, davodziačy svajo, paŭstrymlivaŭsia ad ich. Arhumentavaŭ, što nichto ź vieryčych nie maje dovadu ab isnavańni Boha, nia jość Boh kaniečny da maralnaści, a nadzieju na nieśmiarotnaść nazvaŭ iluzijaj. A, kab nadać svaim vyvadam bolej aktyŭnaha akcentu, uskazaŭ na dačku Stalina, Śvietlanu Allelujew. Davodziŭ, što jaje źniščyła religija. "Heta sumnaj sławy žančyna" — rabiŭ vyvad — "astaviła svaje dzieci, šukajučy Boha za akijanam. Z našaha punktu hledžańnia, heta herezija."

TORONTO. VIZYTY BIEŁARUSKICH KSIANDZOŬ

Šyroka viedamy i pavažany biełaruski katalicki ksiondz Francišak Čarniaŭski, vykarystoŭvajučy cvaje vakacy, dnia 16 lipienia, 1967 h., naviedaŭ biełaruskuju kaloniju u Toronto, Kanada.

Niekatoryja Biełarusy kataliki mieli honar zaprasić i pryniać dastojnaha haścia.

Budučy ŭ Toronto, dastojny hość prysutničaŭ na Bahasłužbie ŭ Biełaruskaj Pravasłaŭnaj Carkvie śv.

Eŭfrasini Połackaj, dzie zapaznaŭsia i pryvitaŭsia ź jaje nastajacielam a. J. Kuźmickim. Uzamien vietlivašci i chryścijanskaj pašany, a. Kuźmicki i vialikaja kolkaść pravasłaŭnych biełarusaŭ, uspomnienaj parachvii, ušanavali svajej prysutnaściaj katalickuju śv. Imšu, jakuju adsłužyŭ pa-łacinie ks. F. Čarniaŭski, u Letuviskim kaściele śv. Jana.

Heta maleńkaja padzieja, astaviła vialikaje i pryjemnaje ŭražańnie na biełarusaŭ u Toronto. Biełaruski chryścijanski narod, padzieleny nieprychilnaj historyjaj na dva pavažniejšyja vieravyznańni: katalikoŭ i pravasłaŭnych. Pry tym zahnany varožy klin začynaje razluźniacca i biełarusy začynajuć razumieć, što jany nia tolki "iścino pravosłavnyja", ci "prawdziwe katolicy", aie biełarusy chryścijanie adnej i tej samaj Ziamli Matki Biełarusi.

Dnia 28 lipnia, 1967 h., zavitaŭ u Toronto a. Robert Tamušanski z Anglii. Mieŭsia adsłužyś śv. Imšu dla biełarusoŭ katalikoŭ u kaściele śv. Jana 30 lipnia, ale arhanizatary, čamuści, adłažyli na 6-ho žniŭnia. Hety adkład byŭ biezpatrebny i nieabdumany. Bo na hety čas prypaŭ "long weekend" i amal usie biełarusy byli vyjechaŭšy chto kudy z Toronto. Adnak śv. Imšu a. R. Tamušanski usio-ž taki adsłužyŭ i to cikava, bo miešana u łacinska-biełaruskim jazyku. Tolki, nažal, prysutnych było mała.

Pa abiedzie a. R. Tamušanski adjechaŭ na "piknik". Hety "piknik" ładzili siabry z Z.B.K. na biełuskaj farmie pad nazovaj "Słucak".

Na niekatorych nas tut u Toronto a. Robert pakinuŭ vielmi pryjemnaje i padziŭlajučaje uražańnie. Pryjemnaje tym, što prybyŭ adzin śviatar biełarus na emihracyi. Vynies uražańnie vielmi zdolnaha i enerhičnaha. A padziŭlajučaje tym, što jon urodžany u Złučanych Štatach Ameryki z treciaha pakaleńnia i z miešanych nacyjanalna baćkoŭ, navučyŭsia havaryć pa-biełarusku i vyjšaŭ na śviedamaha śviatara patryjota.

Za heta naležycca pašana a. Robertu Tamušanskamu i dla usich jahonych vučycialoŭ i vyvhavaŭcaŭ.

CLEVELAND. — SŁAŬNAJE ZAKANČEŃNIE ŠKOŁY

Andrej Haściejaŭ, syn Juraha i Stefanii, jašče u elementarnaj škole imia Śv. Bonifacaha vykazaŭ svaje niazvyčajnyja zdolnaści u navucy, kančajučy 7-ju i 8-ju klasy pieršym.

Jak uznaharodu za pilnuju pracu, atrymaŭ ad arhanizacyi imia śv. Vincentaha poŭnuju stypendyju u siaredniuju školu (High school).

Na praciahu čatyroch hadovaha naviedyvańnia siaredniaj škoły imia Śv. Eduarda, kožny hod kančaŭ pieršym, za što i atrymlivaŭ šmatlikija uznaharody.

Z kancom hetaha školnaha hodu, Andreju padsumavalisia asiahnieńni. Viečar 31 Travienia 1967-ha hodu byŭ uručańniam zasłuhaŭ.

Kožny raz, kali Andreja paklikali na scenu (7 razoŭ), dzie znajchodziŭsia u kamplecie nastaŭnicki štab pa uznaharody, pierapoŭniena himnastyčnaja sala, hučała burnymi vopleskami.

Apošni raz, kali Andrej źjaviŭsia na scenu i dyrektar ahałasiŭ jak całovaha studenta, uručajučy bronzovuju tablicu, dyk zdavałasia vopleskam nia budzie kanca. Pry tym dyrektar zajaviŭ, što Andrej atrymaŭ stypedyi u 3 universytety, vybirajučy Universytet of Notre Dame, Ind., dzie jaho zaličyli u całovuju hrupu 150, vybranuju iz 4700 mižnarodnych aplikantaŭ, što i paćvierdžana adpaviednim dyplomam uručanym dyrektaram.

U dzień 4 červienia 1967 hodu na školnym spartovym stadyjonie, adbyłasia razdača dyplomaŭ zakančeńnia siaredniuju aśvietu. Na 385 maturystaŭ padyjšoŭ pieršym i apрača dyplomu atrymaŭ "HONOR AWARD". Pry hetym kanferansie zajaŭlena, što Andrej Haściejaŭ atrymaŭ 4,119 Merits Valedictorian Position, na 1967 hod. Źjaŭlajecca editaram i kalumnistam hazety The Edsman i źmiaščaje svaje paetyčnyja tvory u literaturnym časopisie Flight, siabram Senior Club i kiraŭnikom The Senior Ball. A tak sama zdabyŭ pazycyju, Maxime cum Laude, i svaimi acenkami 4,119 źjaŭlajecca pieršym u historyi škoły śv. Eduarda. — Na 25463 studentaŭ Clevelandskaj Mi-

trapoli Andrej znajchodzicca u pieršych 93-ch studentach, zdabyŭšy PHI BETA KAPPA AWARD. Źjaŭlajecca vicestaršynioj NATIONAL HONOR SOCIETY. Atrymaŭ FOUR*YEAR HONOR ROLL LISTINGS' ENGLISH IV, u spabornictvie krajovaha zasiahu kalumnistaŭ siarednich škołaŭ zaniaŭ pieršaje miesca, u francuskaj movie druhoje miesca na Štat Ohio.

Universytet Notre Dame prapanuje Andreju u druhim hodzie studyjaŭ, jechać u Francyju na adzin, ci dva hady navuki.

U 9-ci anhłamoŭnych hazetach byli pamieščanyja Andreja fatahrafii z adpaviednymi zaciemkami. — Za tak vydatnyja asiahnieńni u navucy, Andreju naležycca pachvała.

Dyk ščaści Boža u dalejšaj jahonaj pracy!

J. Haściejaŭ. 1967.

SYNU

*

Uźvivaj svoj palot sakaliny,
U vabsiah, dzie irdziacca kryštały,
Šlacham śvietłym zaŭsiody, synu,
Nie dla roskašy, blasku, chvały,

Kali nad ziamloj zavisnuć chmary,
Šuhaj pa-nad ciemraj da zor,
Tolki kvołym astajucca mary,
Ciabie-ž kliča voli prastor.

Buduć bury małankami krasać,
Navalnicy zalivać praśviecie,
Ty laci ciomnyja siły zmahać,
Stańsia dubam z razłožystym
viećciem.

*

Nie zabyvaj adkul u palot
uźniaŭsia,
Dolu i volu złučaj u vadno,
Kab złydzień u vočy nie
naśmiajaŭsia,
Nie kalaj radzimaje hniazdo.

*

Nadyjdzie čas supačynku na hrani,
Nie u choramach vyhady pustečy,
Śmiełyja buduć z praŭdaj
spatkańni,
Zvučniejšy huł, pradziedavych
viečaŭ.

Baćka

* * * *

PRAMIEŃNI LASARA I RAK

D-r Minton, katory zajmajecca biologijaj raka, 30-ci krolikam pryščapiŭ chutka razmnažajučyjasia rakovyja kletački. 10 krolikaŭ naśvietlaŭ Laseravymi pramieńniami praz 30 tydniaŭ. Nienaśvietlivanyja usie pazdychali. Z 10-ci naśvietlivanych zdochła dvuch.

Jahonaja dumka, skutkoŭnaść lasera pramieńniaŭ zaklučajecca u tym, što jany dakładna atakujuć chvoryja kletki i ich niščać.

Padpiska na hod 70 centaŭ, cana adnaho exemplara 15 c.

Vydaviec-Redaktar (Publisher-Editor) : Rev. Francis Cherniawski

Address: 164 Broadway, Fort Edward, N.Y., U.S.A., 12828
Telephone: RH7-5117

Printed by The Whiteruthenian Press * 452 South Avenue, Syracuse, N.Y., 13204